

Han var stamfar till hela spelmannsläkten Öst

Jon Erik Östs liv var att spela fiol — men mot slutet ville han inte höra fiolspel eftersom han själv inte kunde spela längre för sina värkbrutna fingrars skull.

AV BERNT NILSSON

I somras kom några spelmän hem till riksspelmannen Jon Erik Öst i Meselefors i Vilhelmina.

De ville hylla honom genom att spela några av hans låtar. Jon Erik bars ut på gården och spelmännen började spela.

Men den gamle spelmannen blev irriterad.

— Jag är trött på fiol, förklarade han.

— Men jag tror bara att han enbart var förtvivlad över att han själv inte fick vara med och spela, säger Jon Eriks yngsta dotter Inger, 31 år.

I måndags kväll dog Jon Erik i sitt hem. Han var 82 år. Han hade varit sjuk i flera år. Han hade svår reumatism. Det var många år sen han förmådde hålla i en fiol. Han var gift med riksspelmannen Ester Öst, 57 år.

— Reumatismen fick farsan när han var ute och fiskade. Han kunde stå ute på isen flera timmar i 30 graders kyla och pillka. Han var aldrig ordentligt klädd.

Det berättar den välkände spelmannen Eric Öst, 62 år, om sin far. Eric är äldst av de tolv syskonen.

Gift tre gånger

Jon Erik var gift tre gånger. Första gången blev det fem barn, andra gången sex och i sis-

ta äktenskapet blev det bara Inger.

Jon Erik är anfader till hela den berömda spelmannsläkten Öst. Han är far till Anna Öst, hon med "Nicolina", och Family Four skulle säga mortar till honom.

Jon Erik föddes i Bergsjö utanför Hudiksvall. Pappan var predikant och åkte till Amerika medan Jon Erik ännu var liten pojke. Far och mor var aldrig gifta.

Hans farfar var ungrare.

Jon Erik började spela fiol när han var fem år. Han spelade och spelade. Vid skolavslutningar, bröllop och dans. Han var bagare en tid, men snart blev han spelman på heltid.

Han var bara 20 år när han blev pappa första gången. Jon Erik var sällan hemma men han skulle hinna med att bli pappa ytterligare elva gånger. Första sonen hette Eric och skulle så småningom bli riksspelman han också.

Fick vänja sig

Jon Erik komponerade ett hundratals låtar. Mest känd är "Fiolen min", men själv var han mest förtjust i sina fem Ranungspolskor.

— "Fiolen min" komponerade farsan när vi var ute på turné 1919, säger Eric. Jag var nog den ende av oss syskon som sa farsan till honom. Han tyckte inte om det i början, men han fick ju lov att vänja sig.

De som kände Jon Erik säger att han var en färgstark krutgubbe med ett väldigt temperament när det så behövdes. Men han kunde också vara mycket vek och känslig. I synnerhet när han lyssnade på musik. Dottern Inger berättar:

— Det som jag minns bäst av pappa var när jag var bosatt i Härnösand. Jag tog sånglektioner och skulle sjunga offentligt för första gången. Pappa och mamma åkte dit för att lyssna. När jag började sjunga slog pappa händerna för ansiktet och började gråta. Han kunde sitta och lyssna på musik i radio eller i kyrkan med tårarna rinnande nedför kinderna.

Irriterad

— Men de sista åren ville han inte lyssna på musik. Radion var aldrig på hemma så att pappa hörde musiken, mamma spelade inte och när spelmännen kom för att hylla honom blev han bara irriterad.

Sista gången Jon Erik spelade fiol offentligt var i samband med sin födelsedag. TV gjorde ett program om honom och hans hustru. Trots sina värkbrutna fingrar lyckades han spela en låt.

När Jon Erik Öst begravs lördagen den 20 januari kommer spelmän från hela landet att vara närvarande. Men alla Jon Eriks barn kan troligen inte komma. Många av dem är ute på turné.

Jon Erik Öst skrev många kända melodier bl a "Fiolen min". Men själv tyckte han bäst om sina Ranungspolskor. Men under sina sista år var han trött på fiolmusik. Kanske för att han själv inte kunde vara med och spela.

Pälle Näver lyckades tillsammans med Anna Öst (båda i förgrunden) samla tolv Östar för ett radioprogram i höstas. I första raden till vänster Annas bror Erik, sonen Bernt, dottern Inger, brorsdottern Eleonore och brodern Eddy. I bakre raden Robert Palm, Annas dotter Siv, brorsdottern Mona Thelmé, sonen Rolf, Tora Larsson, släkting i fjärde led, och sonen Johnny.